

Les servituds de la història

Abans de Nadal es feia públic que els arqueòlegs que treballen a les excavacions de davant de la façana principal de la catedral havien trobat les primeres restes a nivell inferior: carreus de l'època romana, altres de la muralla del segle XIV i restes humanes de quan el solar estava ocupat per un cementiri al segle XVIII, abans d'iniciar-se la construcció de la façana barroca de la seu.

Josep Bayerri Raga

Aquestes troballes han fet que l'Ajuntament demane al departament de Cultura de la Generalitat ampliar el perímetre de la recerca i rebaixar el nivell de les excavacions per consolidar les troballes i, si és el cas, restaurar-les. Les darreres s'havien realitzat fa deu anys al carrer de Montcada. Al solar del que era l'antic institut, abans seminari i en el segle XVII col·legi dels Jesuïtes, s'havia de construir l'edifici seu de les delegacions del govern de la Generalitat. El projecte incloïa plantes subterrànies d'aparcaments i, en realitzar les cates arqueològiques que mana la llei, hi va aparèixer amb tota contundència la història de Tortosa: primer, la ciutat renaixentista; més avall, la medieval; després, l'andalusina; i, finalment, la Tortosa romana. Una vegada analitzades les troballes,

es considerà que no eren prou importants com per preservar-les i es tiraren endavant les obres previstes, que eren prioritàries i urgents, però que després es van paralitzar diverses vegades i ara sembla que s'han tornat a reprendre. L'any 2003, en fonamentar la nova biblioteca Marcel·lí Domingo, al carrer de la Mercè, al solar que foren les escol·es i abans el convent dels Mercedaris, es va descobrir part de la Tortosa andalusina, amb els seus carrers i les seues cases. La imaginació va permetre, en aquest cas, resoldre la qüestió fent un paviment de vidre a la planta baixa, el que permet als visitants el plus de contemplar com era la Tortosa pretèrita. Anteriorment va passar a les excavacions a la plaça de l'Olivera. Allí s'optà per cartografiar les troballes i tornar-les a enterrar sota un llit d'arena. Se saben on són, però soterrades. El 2007, un constructor va descobrir uns banys

Seria bo que les excavacions de la futura plaça de la catedral permetessen recuperar elements històrics i no com en altres casos en què es van destruir.

àrabs emmascarats darrere d'un vell magatzem industrial al barri de Remolins. Després d'un temps amb l'assumpte oblidat, la iniciativa d'uns particulars les ha netejat i dignificat i ara són una mena de bar-sala d'exposicions i multiusos socials. Una bona iniciativa. Menys reeixida fou la decisió adoptada el 1987 en construir l'aparcament de la plaça d'Alfons quan s'optà per destruir els arrancs de les muralles del temple, del segle XIV, al fossar de les quals havia estat afusellada la mare del

general Cabrera el 1836 només pel fet de ser-ne la mare.

Durant els darrers anys, a Tortosa s'han fet notables esforços per a la recuperació del seu nucli antic en el marc de l'anomenada Llei de barris. Fa vint anys, el procés de decadència i abandonament del nucli antic de Tortosa (els barris de Santa Clara, Garrrofer, les costes del castell, Montcada i el Rastre) semblava irreversible. La gent, a mesura que les seues possibilitats econòmiques li ho permetien, optava per traslladar-se als barris

nous, al Temple o a Ferreries, a edificis moderns i confortables. Les cases del nucli antic restaven abandonades i a poc a poc anaven arruïnant-se fins al punt que alguns propietaris les donaven a l'Ajuntament per evitar pagar impostos i aquest les enderrocava per esponjar l'entorn. Fou aleshores que va aparèixer amb força el fenomen de l'emigració i centenars de persones han acudit a Tortosa, s'han instal·lat als pisos del nucli antic malgrat les seues escandaloses deficiències i n'han revitalitzat l'activitat humana. Paral·lelament es procedia a recuperar edificis singulars per instal·lar-hi centres públics: el Reial Col·legi de Sant Maties per a la seu de l'Escola Oficial d'Idiomes i serveis d'Educació; el palau Abària per a la delegació del Govern; l'antic col·legi de la Mercè per a la biblioteca. És que a Tortosa, com a altres ciutats mil·lenàries, cada vegada que hom dona un cop de peu al terra apareixen restes de la seua història. Aquí en especial, ja que quan el riu sortia de mare deixava mig pam de terra sobre la qual restava un nou paviment. Les ciutats històriques són cares de mantindre i, en darrer cas, és responsabilitat de totes les administracions. ■